

Utdannings- og
forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres referanse:
200500144

Vår referanse:

05/231

Dato:
22.02.05

Saksbehandler:
Anders Eriksen

Telefon:
24163515

E-Post:
ane@shdir.no

HØRING –STRATEGIER FOR DIGITALE LÆRINGSRESSURSER FOR GRUNNOPPLÆRINGEN, UNIVERSITETS- OG HØYSKOLESEKTOREN OG VOKSNES LÆRING – HØRINGSUTTALELSE FRA STATENS RÅD FOR FUNKSJONSHEMMEDE

Vi viser til brev av 06.01.05 fra Utdannings- og forskningsdepartementet.

Realisering av overordnede målsettinger

De overordnede målsettingene for politikken for funksjonshemmede er knyttet til full deltakelse, likestilling, menneskeverdet, et samfunn for alle og bedre levekår. På mange områder er det et gap mellom målene og virkeligheten som mange funksjonshemmede opplever. Dette er klart dokumentert gjennom utredningen NOU 2001: 22 Fra bruker til borger. Rådet er opptatt av at en tar konsekvensen av målsettingene i alle sammenhenger slik at de manifesteres i praktisk handling.

Økt bruk av digitale læringsressurser representerer nye muligheter for økt læring. Samtidig vil et økende tilfang av digitale læremidler kunne skape stadig større forskjeller i tilgangen til kunnskapsressurser hvis ikke tilgjengeligheten til ressursene er lik for alle. Det er derfor viktig at en tar i bruk digitale læringsressurser med universell utforming slik at alle får lik tilgang til læremidlene. På denne måten vil innføring av digitale læringsressurser kunne bli et viktig bidrag i realisering av de overordnede målsettingene for politikken for funksjonshemmede.

Statens råd for funksjonshemmede har følgende kommentarer til høringsutkastene:

Forslag til strategi for digitale læringsressurser i grunnopplæringen 2005-2008

Det foreslås følgende mål for strategien for grunnopplæringen: "Innen utgangen av 2008 skal det eksistere et godt grunnlag for utvikling av et fungerende marked for digitale læringsressurser, og et slikt marked skal være i ferd med å etablere seg." Rådet foreslår at det i målsettingen også tas med en formulering om at digitale læringsressurser som tas i bruk skal være tilgjengelig for alle. Rådet mener at det er svært viktig at prinsippet om tilgjengelighet for alle slås fast i den overordnede målsettingen fordi det vil gi klare føringer for innholdet i hele strategien. Rådet viser

også til at informasjons- og kommunikasjonsteknologi er ett av de tre prioriterte områdene i Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne. I planen vises det til at de prioriterte områdene er avgjørende for at alle innbyggere skal kunne delta og bidra i samfunnet og at manglende tilgjengelighet og brukbarhet i eksisterende omgivelser og løsninger systematisk skal utbedres.

Universell utforming har etter rådets oppfatning fått en for beskjeden omtale i høringsutkastet. Det er en henvisning til presiseringen i Kultur for læring at læringsressurser i stadig sterkere grad må baseres på prinsippet om universell utforming (punkt 1.3.3). Videre foreslås det under punkt 3.2 Prioriterte områder at universell utforming er ett av åtte hovedpunkter som strategien skal ha hovedfokus på, men da knyttet til rene utviklingsprosjekter og FoU-arbeid. Dette blir etter rådets vurdering et for begrenset perspektiv.

Statens råd for funksjonshemmede mener at målet om tilgjengelighet for alle og virkemidlet universell utforming må få en langt større synliggjøring og vektlegging i dokumentet. Temaet må løftes fram og bli en femte kjernekomponent under punkt 2 Strategiområder. Det må her gis en nærmere beskrivelse av begrepet universell utforming og tankegangen som ligger bak begrepet. Punktet må også beskrive hvilke konsekvenser tilgjengelighet for alle og universell utforming har i forhold til økende bruk av digitale læringsressurser; både i forhold til FoU-arbeid, utvikling og produksjon, innkjøp av produkter, veiledning ved bruk av digitale ressurser og kompetanse hos lærere. Punktet må også inneholde opplysninger om sentrale fagmiljøer man kan henvende seg til når det gjelder kompetanse i forhold til universell utforming.

Punkt 2.1.1 - Nytt og gammelt: Det vises her til at det finnes mye eksisterende innhold som med fordel kan tilrettelegges som digitale læringsressurser, for eksempel arkivmateriale fra museer, biblioteker, arkiver og kringkasting. I tråd med det vi har understreket blir det viktig å sørge for at det materiale som tas i bruk er tilgjengelig for alle, for eksempel at materiale fra biblioteker gjøres tilgjengelig for synshemmede, og at arkivmateriale fra kringkasting gjøres tilgjengelig for hørselshemmede.

Punkt 2.1.2 – Deling: I høringsutkastet vises det til at ITU monitor avdekker at de nettstedene som er dedikert til skolebruk ikke er de mest brukte nettstedene i skolen. I tilknytning til dette vil rådet peke på at mange nettsteder har varierende kvalitet med hensyn til tilgjengelighet for synshemmede, tegnspråkbrukere/hørselshemmede og personer med kognitive funksjonshemninger. Vi vil anta at dette også er tilfelle innenfor utdanningssektoren. Dette temaet bør også omtales i læringsstrategien slik at en oppfordrer utdanningssektoren til å kartlegge egne nettsider mht. tilgjengelighet og på dette grunnlag iverksette nødvendige tiltak.

Punkt 2.2.4 Kompetanse: Det vises til at det er viktig å se på lærerutdanningen med hensyn til hvilken kompetanse nyutdannede lærere tilfører skolen vedrørende digitale læringsressurser. Rådet har i flere sammenhenger påpekt at lærerutdanningene ikke har gitt den kunnskap og kompetanse som skal til for å realisere opplæringslovens intensjoner om en skole for alle. Når en skal se på lærerutdanningene er det derfor også viktig at lærerne får nødvendig kompetanse i å ta i bruk digitale læringsressurser slik at alle elever får et tilfredsstillende opplæringstilbud.

Punkt 3.1.1 Læreplaner: Det vises her til at de nye læreplanene definerer bruk av digitale verktøy som en grunnleggende ferdighet. Rådet vil understreke betydningen av at undervisningen legges opp slik at bruk av digitale læringsressurser blir en grunnleggende ferdighet for alle slik at det ikke skapes digitale skiller.

Forslag til strategi for universitets- og høyskolesektoren og forslag til strategi for voksnes læring

Rådets kommentarer til utkastet til strategi for grunnutdanningen om større synliggjøring av tilgjengelighet for alle og universell utforming gjelder også i stor grad for forslaget til strategi for universitets- og høyskolesektoren og forslaget til strategi for voksnes læring. Tilgjengelighet for alle brukergrupper er omtalt, men det er behov for en langt større vektlegging av temaet som bør løftes fram som et sentralt område i strategiene. Vi har i tillegg noen kommentarer til utkast til strategi for universitets- og høyskolesektoren.

Program for digital kompetanse og kvalitetsreformen s. 4: Etter rådets oppfatning bør det føyes til at digitale læringsressurser som erstatter eller supplerer andre læremiddel eller undervisningsmetoder skal ha en universell utforming.

Digitale kunnskapskilder/bibliotekressurser s. 8: Her bør det understrekes at bibliotekressurser i universitets- og høyskolebibliotek må foreligge i formater som gjør at de kan tas i bruk av alle studenter

Ønsket situasjon i 2008 s.9: Her skisseres det hva som er ønsket situasjon i 2008 for studenten, den faglige ansatte og lærestedet. Vi savner perspektivet om full tilgjengelighet og digitale læringsressurser med universell utforming som en viktig del av den ønskete framtidssituasjonen i 2008

Punkt 2.2 Kompetanse: Det foreslås at kurs i universitets- og høyskolepedagogikk skal inkludere bruk av ikt og produksjon av digitale læringsressurser. Kursene bør etter rådets oppfatning også gi kunnskap i å ta i bruk ikt og digitale læremidler slik at alle elever får et likeverdig opplæringstilbud

Punkt 3.2 Strategi for utvikling og bruk av digitale læringsressurser: Det bør også være et mål at de strategiske planene som institusjonene skal utarbeide innen 2006 også omfatter strategier som sikrer at digitale læringsressurser gjøres tilgjengelig for alle.

Vi vil for øvrig henvise til Deltasenteret - Statens kompetansesenter for deltakelse og tilgjengelighet – hvis det er ønskelig med ytterligere konkretisering av begrepet universell utforming i forhold til informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Deltasenteret har følgende nettsadresse: <http://www.shdir.no/deltasenteret>

Vennlig hilsen

Ellinor Sundseth
sekretariatsleder

Anders Eriksen
rådgiver